

Diversiteit als meerwaarde

Engagementsverklaring van het Vlaams hoger onderwijs

Overwegende

- dat de diversiteit⁽¹⁾ in de Vlaamse samenleving voortdurend toeneemt en een maatschappelijke uitdaging vormt;
- dat de kennismaatschappij het hoger onderwijs noopt om zijn hoge kwaliteitsstandaarden te handhaven en dat dit alleen kan met studenten die over voldoende potentialiteiten beschikken;
- dat uitsluitingsmechanismen in het onderwijs sociaal onaanvaardbaar zijn en de sociale cohesie bedreigen;
- dat de evolutie van de kennismaatschappij aanleiding geeft tot nieuwe uitsluitingsmechanismen. Groepen mensen die minder toegang hebben tot informatie en over minder strategieën beschikken om functionele kennis en vaardigheden te verwerven, lopen een reëel risico op achterstelling en uitsluiting;
- dat sommige groepen in de feiten geen toegang hebben tot het hoger onderwijs⁽²⁾;
- dat diversiteitsbeleid een voortdurend proces is dat niet alleen het resultaat is van regelgeving maar ook van het engagement van alle betrokkenen.

Gelet op

- de “World declaration on higher education for the twenty-first century: vision and action and framework for priority action for change and development in higher education” zoals aangenomen door de “World Conference on higher Education” van de UNESCO op 9 oktober 1998;
- de richtlijn 2000/43/EG van de Raad van 29 juni 2000 houdende toepassing van het beginsel van gelijke behandeling van personen ongeacht ras of etnische afstamming⁽³⁾;

¹ Visietekst week van de diversiteit “alle mogelijke verschillen die kunnen bestaan tussen mensen die in onze maatschappij samenleven, op het vlak van gender, huidskleur, sociale achtergrond, seksuele geaardheid, lichamelijke en verstandelijke mogelijkheden, religie, levensbeschouwing, leeftijd, etniciteit...”

² De partners denken in dit verband bijvoorbeeld aan generatie-armen en mensen uit de vierde wereld.

³ Publicatieblad nr. L 180 van 19/07/2000 blz. 0022 - 0026

- de wet van 30 juli 1981⁽⁴⁾ tot bestraffing van bepaalde door racisme of xenofobie ingegeven daden, zoals gewijzigd bij de wet van 12 april 1984 en bij de wet van 20 januari 2003 tot versterking van de wetgeving tegen het racisme;
- de wet van 25 februari 2003 ter bestrijding van discriminatie en tot wijziging van de wet van 15 februari 1993 tot oprichting van een Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding⁽⁵⁾;
- het decreet van 8 mei 2002 houdende evenredige participatie op de arbeidsmarkt⁽⁶⁾;
- het decreet van 30 april 2004 betreffende de flexibilisering van het hoger onderwijs in Vlaanderen en houdende dringende hogeronderwijsmaatregelen⁽⁷⁾;
- artikel 75 van het decreet betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen van 4 april 2003;
- artikel II.6 van het decreet betreffende de rechtspositieregeling van de student, de participatie in het hoger onderwijs, de integratie van bepaalde afdelingen van het hoger onderwijs voor sociale promotie in de hogescholen en de begeleiding van de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen van 19 maart 2004;
- de gemeenschappelijke platformtekst van de Vlaamse Regering en de sociale partners “Evenredige arbeidsdeelname en diversiteit 2010”;
- de engagementsverklaring “Diversiteit als meerwaarde, engagementsverklaring van de Vlaamse onderwijswereld” over het basisonderwijs en het secundair onderwijs⁽⁸⁾;
- de “Gemeenschappelijke verklaring inzake een non-discriminatiebeleid in het hogescholenonderwijs” ten aanzien van allochtone studenten⁽⁹⁾;
- de visietekst van de Raad Hoger Onderwijs van de Vlaamse Onderwijsraad “Nieuwe doelgroepen in het hoger onderwijs”⁽¹⁰⁾;
- ...

Verklaren het Algemeen Belgische Vakverbond, het Algemeen Christelijk Vakverbond, de Algemene Centrale van Liberale Vakverbonden, de Algemene Centrale der Openbare Diensten, het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, de Christelijke Onderwijscentrale, het Forum van Etnisch-Culturele Minderheden, het Vluchtelingenwerk Vlaanderen, het Provinciaal Onderwijs Vlaanderen, de universiteiten en hogescholen⁽¹¹⁾, de Vlaamse Hogescholenraad, de Vlaamse Interuniversitaire Raad, het Vlaams Minderhedencentrum, het Vlaams Netwerk van Verenigingen waar Armen het woord nemen, de Vlaamse Onderwijsraad, het Vlaams Verbond van Katholieke Hogescholen, de Vlaamse Vereniging van Studenten, het Vrij Syndicaat van het Openbaar Ambt,

en de minister van Werk, Onderwijs en Vorming,

hierna de partners genoemd, na overleg in de schoot van de Vlaamse Onderwijsraad, samen te zullen werken aan een veelzijdig diversiteitsbeleid dat voor gelijke kansen zorgt van alle kansengroepen in en door het hoger onderwijs. Onder kansengroepen verstaan zij alle

⁴ BS 08-08-1981

⁵ BS 17-03-2003

⁶ BS 26-07-2002

⁷ BS 12-10-2004

⁸ Vlaamse Onderwijsraad, Diversiteit als meerwaarde, engagementsverklaring van de Vlaamse onderwijswereld, Brussel, 19 februari 2003

⁹ Vlaams Hogescholenraad, Gemeenschappelijke verklaring inzake een non-discriminatiebeleid in het hogescholenonderwijs, Brussel, 17 december 1998

¹⁰ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Hoger Onderwijs, Nieuwe doelgroepen in het hoger onderwijs, visietekst van de Raad Hoger Onderwijs, 10 september 2002, RHO/RBE/DOC/006a, 19 bladzijden

¹¹ Binnen een jaar na ondertekening door de andere partijen, zie engagement 18

groepen van de bevolking die, ondanks hun intrinsieke mogelijkheden, niet op een evenredige wijze deelnemen aan, doorstromen in en profijt⁽¹²⁾ hebben van het hoger onderwijs. Zij zullen bestaande initiatieven in dit verband blijven ondersteunen en in de toekomst hiervoor verder of bijkomend inspanningen leveren.

1 Doelstellingen

- 1 De partners bij deze verklaring waarderen de diversiteit in de samenleving en blijven vanuit hun eigen verantwoordelijkheid streven naar meer verdraagzaamheid, openheid, respect en gelijke kansen.
- 2 De partners werken vanuit hun eigen verantwoordelijkheid aan een hoger onderwijs zonder directe of indirecte discriminatie, uitsluiting, segregatie of racisme.
- 3 De partners dragen bij tot een evenredige en evenwaardige participatie aan het hoger onderwijs, dat een afspiegeling moet zijn van de maatschappij.
- 4 De partners streven naar een optimale toegankelijkheid van het hoger onderwijs voor kansengroepen.
- 5 De partners ondersteunen de doorstroming van kansengroepen doorheen het hoger onderwijs.
- 6 De partners waken vanuit hun eigen verantwoordelijkheid over de gelijke kansen op een volwaardige tewerkstelling voor afgestudeerden uit kansengroepen.

2 Instrumenten

2.1 Alle partners

- 7 De partners sluiten zich aan bij een coherente aanpak van diversiteit doorheen de hele schoolloopbaan en studieloopbaan.
- 8 De partners dragen actief bij tot de toeleiding van studenten uit kansengroepen naar alle vormen van hoger onderwijs.
- 9 De partners ondernemen concrete acties om de studieloopbanen van studenten uit kansengroepen te ondersteunen.
- 10 De partners zullen systematisch opvolgen of studenten uit kansengroepen in gelijke mate en met dezelfde kwalificaties uitstromen als andere studenten.
- 11 De partners voeren in de eigen organisatie een diversiteitsbeleid, zowel op het vlak van hun communicatie, publicaties en vertegenwoordigers⁽¹³⁾ als in het eigen personeelsbeleid.
- 12 De partners ontwikkelen de competenties van hun eigen medewerkers inzake omgaan met diversiteit.

¹² Nicaise, I., Poverty and human capital, Leuven 1996, 202 bladzijden, samenvatting doctoraal proefschrift blz. 4 "Helaas stelt men bovendien vast dat niet iedereen in gelijk mate van het onderwijs profiteert. De sociale herkomst beïnvloedt blijkbaar niet alleen de onderwijskansen op zich, maar ook de mate waarin men nadien zijn diploma te gelde kan maken."

¹³ zowel voor officiële als voor meer informele fora

- 13 De partners streven naar een evenredige en evenwaardige aanwezigheid van personeelsleden uit kansengroepen. De partners ondersteunen medewerkers en kandidaat-medewerkers uit kansengroepen op alle niveaus en geven ze kansen op een volwaardige loopbaan in hun instelling.
- 14 De partners zullen in de Vlaamse Onderwijsraad overleggen over de realisatie van de engagementen uit deze verklaring.
- 15 De partners zullen bij hun beleidsvoorbereidend en beleidsuitvoerend werk, hun voornemens en acties steeds toetsen aan de letter en de geest van deze verklaring.

2.2 De Vlaamse Hogescholenraad, de Vlaamse Interuniversitaire Raad, het Vlaams Verbond van Katholieke Hogescholen en het Provinciaal Onderwijs Vlaanderen

- 16 De Vlaamse Hogescholenraad, de Vlaamse Interuniversitaire Raad, het Vlaams Verbond van Katholieke Hogescholen en het Provinciaal onderwijs zullen de belangstelling voor de maatschappelijke diversiteit promoten en levendig houden bij hun medewerkers en bij de instellingen. Zij zullen hiertoe bestaande goede praktijkvoorbeelden mee ondersteunen en waar nodig nieuwe initiatieven op dit vlak helpen uitwerken en realiseren.
- 17 De Vlaamse Hogescholenraad, de Vlaamse Interuniversitaire Raad en het Vlaams Verbond van Katholieke Hogescholen en Provinciaal Onderwijs zullen activiteiten organiseren die aan de instellingen een forum bieden voor de implementatie van de doelstellingen die geformuleerd zijn in deze verklaring.
- 18 De Vlaamse Hogescholenraad, de Vlaamse Interuniversitaire Raad, het Vlaams Verbond van Katholieke Hogescholen en Provinciaal Onderwijs Vlaanderen zullen deze verklaring voorleggen aan de instellingen en hen aanzetten om ze over een jaar te ondertekenen.

2.3 De instellingen voor hoger onderwijs⁽¹⁴⁾

- 19 De instellingen voor hoger onderwijs houden in hun onderwijsvisie, in hun beleid, in hun organisatie en in de concretisering van hun onderwijsvisie rekening met de diversiteit van hun studentenpopulatie.
- 20 De instellingen voor hoger onderwijs ontwikkelen bij hun studenten interculturele competentie, die verschillende vaardigheden omvat die toelaten om te gaan met sociale en culturele verschillen⁽¹⁵⁾.
- 21 De instellingen voor hoger onderwijs zullen de haalbaarheid van een diploma hoger onderwijs voor volwassen studenten uit kansengroepen verbeteren. Zij maken daarbij gebruik van de mogelijkheden die het flexibiliseringsdecreet biedt.
- 22 De instellingen voor hoger onderwijs hanteren hun appreciatierecht over buitenlandse diploma's van vluchtelingen en asielzoekers vanuit de fundamentele bekommernissen uit deze verklaring. Zij baseren hun beoordeling niet uitsluitend op de aanwezigheid van documenten.

¹⁴ Die de verklaring ondertekenen binnen één jaar na de ondertekening door de andere partners. Zie engagement 18.

¹⁵ Verlot, M. en Sierens, S., Intercultureel onderwijs vanuit een pragmatisch perspectief, uit: Verlot, M. en Sierens, S., Cultuurstudie 3, themanummer: intercultureel onderwijs, Steunpunt intercultureel onderwijs, Gent 1997, blz. 130

- 23 De instellingen voor hoger onderwijs en de studentenvoorzieningen houden bij de uitbouw van al hun diensten rekening met de diversiteit in de studentenpopulatie.
- 24 De instellingen voor hoger onderwijs besteden in hun maatschappelijke dienstverlening en wetenschappelijk onderzoek aandacht aan diversiteit en kansengroepen.

2.4 De Vlaamse Vereniging van Studenten

- 25 De Vlaamse Vereniging van Studenten verheldert de doelstellingen van deze verklaring bij de lokale studentenraden en hun leden en motiveert hen om ze mee te onderschrijven.
- 26 De Vlaamse Vereniging van Studenten zal strategieën uitwerken om de participatie van studenten uit kansengroepen in de eigen vereniging en in de participatiestructuren van de instellingen voor hoger onderwijs te bevorderen.
- 27 De Vlaamse Vereniging van Studenten zal op de fora waar zij aan deelneemt, de eisen van de studenten en potentiële studenten uit kansengroepen vertolken.

2.5 De onderwijsvakbonden

- 28 De vakorganisaties vragen tijdens overleg en in onderhandelingen aandacht voor kansengroepen in het hoger onderwijs.
- 29 De vakorganisaties stimuleren het personeel in het hoger onderwijs om deel te nemen aan activiteiten voor opleiding en vorming over:
- omgaan met diversiteit in al zijn aspecten;
 - ondersteuning van studieloopbanen van studenten uit kansengroepen.
- 30 De vakorganisaties vertalen de doelstellingen van deze verklaring in hun dienstverlening en in hun vormingsactiviteiten voor hun leden.

2.6 De interprofessionele vakorganisaties vertegenwoordigd in de Sociaal Economische Raad van Vlaanderen

- 31 De vakorganisaties zullen bijzondere aandacht besteden aan gelijke leerkansen op de werkvloer onder de vorm van stages van studenten uit kansengroepen.
- 32 De vakorganisaties zullen als onderdeel van hun gemeenschappelijke aanpak gericht op evenredige participatie in het arbeidsproces enerzijds en tegen discriminatie anderzijds, initiatieven nemen om elke discriminatie bij de toegang tot de arbeidsmarkt van gediplomeerden hoger onderwijs uit kansengroepen te vermijden.
- 33 De vakorganisaties zullen bij besprekingen en overleg en bij het afsluiten van CAO's afspraken maken om begeleidende maatregelen in te voeren die de deelname van werknemers aan het hoger onderwijs kunnen realiseren en bevorderen. Werknemers moeten door een stimulerend beleid van werkgevers en werknemers finaal de mogelijkheid krijgen om kwalificaties door het hoger onderwijs te verwerven.

2.7 Het Vlaams Netwerk van Verenigingen waar Armen het woord nemen

- 34 Het Vlaams netwerk van Verenigingen waar Armen het woord nemen, verheldert de doelstellingen van deze verklaring bij de lokale verenigingen en hun leden en motiveert hen om ze mee te onderschrijven.
- 35 Het Vlaams netwerk van Verenigingen waar Armen het woord nemen, zal activiteiten ontwikkelen en ervaringen doorspelen die de doorstroom doorheen het secundair onderwijs bevorderen. Op die manier verwerven hun doelgroepen een startkwalificatie die hen een echte kans biedt in het hoger onderwijs.
- 36 Het Vlaams netwerk van Verenigingen waar Armen het woord nemen, systematiseert zijn ervaringen met de bijzondere leerroutes voor ervaringsdeskundigen zodat ze overdraagbaar zijn naar de andere partners.

2.8 Het Forum van Etnisch-Culturele Minderheden

- 37 Het Forum van Etnisch-Culturele Minderheden verheldert de doelstellingen van deze verklaring bij zijn leden.
- 38 Het Forum van Etnisch-Culturele Minderheden verzamelt de ervaringen en standpunten van zijn leden over deze thematiek en volgt de conclusies daarvan beleidsmatig op.

2.9 Het Vlaams Minderhedencentrum

- 39 Het Vlaams Minderhedencentrum verheldert de doelstellingen van deze verklaring bij de lokale integratiecentra en integratiediensten en motiveert hen om ze mee te onderschrijven.
- 40 Het Vlaams Minderhedencentrum ontwikkelt samen met de minderhedensector en met andere relevante actoren activiteiten om meer mensen die behoren tot etnisch culturele minderheden toe te leiden naar het hoger onderwijs en om die studenten te ondersteunen tijdens en na hun studieloopbaan.
- 41 Het Vlaams Minderhedencentrum werkt beleidsmatig om knelpunten in dit verband weg te werken.

2.10 Het Vluchtelingenwerk Vlaanderen

- 42 Het Vluchtelingenwerk Vlaanderen verheldert de doelstellingen van deze verklaring bij zijn leden en bij andere vluchtelingenondersteunende organisaties en motiveert hen om ze mee te onderschrijven.
- 43 Het Vluchtelingenwerk Vlaanderen ontwikkelt samen met andere relevante actoren activiteiten om vluchtelingen en asielzoekers toe te leiden naar het hoger onderwijs en die studenten te ondersteunen tijdens en na hun studieloopbaan.
- 44 Het Vluchtelingenwerk Vlaanderen werkt beleidsmatig om knelpunten in dit verband weg te werken.

2.11 Het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding

- 45 Het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding zal de klachten over discriminatie in het hoger onderwijs van studenten, personeel of directie steeds grondig en discreet behandelen. Het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding engageert zich om in overleg met de betrokkene(n) te zoeken naar de best mogelijke opvolging van de ingediende klacht. Op basis van deze klachten kunnen eveneens structurele voorstellen ter verbetering van knelpunten gedaan worden.

2.12 De Vlaamse Onderwijsraad

- 46 De Vlaamse Onderwijsraad zal de partners op regelmatige tijdstippen de mogelijkheid geven om ervaringen uit te wisselen.

2.13 De overheid

- 47 De overheid zal bij het uittekenen van een nieuw financieringssysteem rekening houden met de engagementen die de instellingen hier opnemen. Instellingen die veel beursstudenten aantrekken mogen daarvan geen financieel nadeel ondervinden.
- 48 De overheid trekt middelen uit voor monitoring en wetenschappelijk onderzoek ter ondersteuning en evaluatie van de acties die de partners ondernemen om omgaan met diversiteit te bevorderen, de participatie van kansengroepen aan hoger onderwijs te verbeteren en de studieloopbanen van studenten uit kansengroepen te ondersteunen.
- 49 De overheid zal met de instellingen voor hoger onderwijs een eenvoudige procedure uitwerken voor de erkenning en gelijkwaardigheid van buitenlandse diploma's.
- 50 De overheid zal sensibiliseringsacties opzetten om de doelstellingen van deze engagementsverklaring te ondersteunen.

Brussel, 31 mei 2005

Vlaams minister van Werk, Onderwijs en Vorming

Frank Vandenbroucke

Algemeen Belgisch Vakverbond

Algemeen Christelijk Vakverbond

Caroline Copers

Ilse Dielen

**Algemene Centrale van Liberale
Vakbonden**

Jan Vercamst

**Centrum voor gelijkheid van kansen en
voor racismebestrijding**

Jozef De Witte

**Forum van Etnisch-Culturele
Minderheden**

Christoffer Oliha

Provinciaal Onderwijs Vlaanderen

Patrick Weyn

Vlaamse Interuniversitaire Raad

André Oosterlinck

**Algemene Centrale der Openbare Diensten
– Onderwijs**

Hugo Deckers

Christelijke Onderwijscentrale

Rudy Van Renterghem

Vluchtelingenwerk Vlaanderen

Pieter De Gryse

Vlaamse Hogescholenraad

Luc Haerens

Vlaams Minderhedencentrum

Piet Janssen

**Vlaams Netwerk van Verenigingen waar
Armen het woord nemen**

Vlaamse Onderwijsraad

Paul Vaernewyck

Ann Demeulemeester

**Vlaams Verbond van Katholieke
Hogescholen**

Vlaamse Vereniging van Studenten

Hugo Mettepenningen

Ton van Weel Jr.

Vrij Syndicaat van het Openbaar Ambt

André Hoebrechts